
EIS-nieuws

EIS-dag op 2 december 2000

Op zaterdag 2 december vindt de jaarlijkse EIS-lezingendag plaats in Naturalis te Leiden. Deze dag heeft een belangrijke functie in het onderhouden van het contact tussen mensen die met de faunistiek van de Nederlandse ongewervelden bezig zijn.

In de ochtend zal het bestuur met de werkgroepscoördinatoren praten over het beleid van EIS-Nederland. Na de lunch zijn er een aantal lezingen en presentaties van faunistische projecten

die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd of de komende jaren uitgevoerd gaan worden. Naast de lezingen en de presentaties is er genoeg tijd om bij te praten, het museum te bezoeken of geld uit te geven bij de boekhandel 'Natuur en Boek'.

De lezingen vinden plaats in het auditorium van Naturalis (publieksingang). Voor meer informatie over de dag kunt u mailen of bellen of mailen met Vincent Kalkman, telefoon 071 5687594, e-mail Kalkman@naturalis.nnm.nl

Middagprogramma EIS-dag

10.30	zaal open
11.00	begin vergadering
12.00	lunch
13.00	Demonstratie van de programma's Trancoor, Faunist, Dmap – Mark van Veen
13.30	Watermijten – Henk van der Hammen & Harry Smit
14.00	Wilde bijen in stedelijk groen – Arie Koster
14.30	pauze
15.00	Kartering van de Nederlandse bodemfauna – Matty Berg
15.15	Naar een nieuwe catalogus van de Nederlandse Vliegen – Paul Beuk
15.30	Beerdiertjes: de eerste stappen – Jan van Arkel
15.45	sluiting

Routebeschrijvingen

Openbaar vervoer:

NS-station Leiden Centraal verlaten aan de zijde 'Terweepark' / LUMC; volg borden 'Naturalis' (ca. 10 minuten lopen).

Vanaf autosnelweg A44:

Vanuit Amsterdam of Den Haag, afrit 8 'Leiden'; volg Leiden Centrum' (Plesmanlaan), 2^e weg links Darwinweg.

Vanaf autosnelweg A4:

Vanuit Utrecht (via A12/A4), Amsterdam of Den Haag, afrit 7 'Zoeterwoude-Dorp'; volg N206 richting Leiden / 'Leiden Zuid', bij T-kruising rechts en meteen weer rechts Plesmanlaan, richting 'Centrum', 2^e weg links Darwinweg.

Vanaf autoweg N11:

Vanuit Utrecht N11 volgen tot bij Leiden, linksaf A4 oprijden richting 'Den Haag', meteen afrit 7 'Zoeterwoude-Dorp'; volg N206 richting Leiden / 'Leiden-Zuid', bij T-kruising rechts en meteen weer rechts Plasmanlaan, richting 'Centrum', 2^e weg links Darwinweg.

Landelijke Dag VOFF op 25 november 2000

Bij dezen wordt u van harte uitgenodigd op de Landelijke Dag van de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna. Deze vindt plaats op zaterdag 25 november 2000 tegelijkertijd met de Landelijke Dag van SOVON in Concertgebouw De Vereniging in Nijmegen. Er wordt een zeer gevarieerd lezingenprogramma verzorgd door een aantal PGO's en verwante organisaties. Aan de hand van het thema 'heidelandschap' zullen verschillende groepen organismen aan bod komen. Het thema wordt vanuit verschillende invalshoeken belicht en geeft tevens een indruk van de projecten die door de PGO's worden aangepakt: biodiversiteit van het heidelandschap in relatie tot beheer en OBN-maatregelen, resultaten van monitoring, toepassing van verspreidingsgegevens bij ruimtelijke analyses en soortbeschermingsplannen.

Daarnaast zal er een workshop worden gehouden over het MER-loket van de VOFF: Hoe wordt er gebruik gemaakt van de gegevens van de PGO's bij milieu-effectrapportages? Deze workshop wordt gehouden van 11.00 tot 12.30 uur. Contactpersoon is Kars Veling, telefoon 0317-467346.

In de hal en gangen zal een informatiemarkt worden gehouden, waar de VOFF en de verschillende PGO's en natuurorganisaties met stands vertegenwoordigd zijn. Daarnaast zijn er stands met boeken en materialen voor veldwerk.

Plaats

Concertgebouw De Vereniging aan het Keizer Karelplein in het centrum van Nijmegen op enkele minuten lopen van het Centraal Station. De zaal gaat open om 9.30 u en het programma zal beginnen om 10.00 u. De dag is gratis en opgave is niet nodig. Het wordt aangeraden een eigen lunchpakket mee te nemen. Mogelijk zullen er beperkt lunchpakketten verkrijgbaar zijn in de Vereniging. Er zijn koffie, thee en verschillende dranken verkrijgbaar. Er is ook volop gelegenheid om te lunchen in het centrum van Nijmegen.

Informatie: Adrienne Lemaire, Coördinator VOFF, Postbus 506, 6700 AM Wageningen, telefoon 0317-467356, e-mail voff@voff.nl.

Programma

09.30	Zaal open
10.00 - 10.10	Woord van welkom door de dagvoorzitter Bas van Leeuwen
10.10 - 10.20	Adrienne Lemaire (VOFF): De VOFF in beeld.
10.20 - 10.45	Kees Groen (FLORON): De onmogelijke toekomst van het heidelandschap.
10.45 - 11.10	Robert Ketelaar (Vlinderstichting): Van paardenbijter naar beeknimf: Meer aandacht voor libellen bij het herstel van vennen in Noord-Brabant.
11.10 - 11.35	Koffiepauze
11.35 - 11.55	Henk Strijbosch (RAVON): Het belang van het heidelandschap voor de herpetofauna.
11.55 - 12.15	Han van Dobben (BLWG): Veranderingen in de korstmossen van de Nederlandse heide.
12.15 - 12.35	Theo Peeters (EIS/Stichting Bargerveen): Bijen in Nederlandse heidelandschappen.
12.35 - 14.00	Lunchpauze
14.00 - 14.20	Hans Esselink (Stichting Bargerveen): Zijn bij herstelbeheer vuistregels nodig voor de fauna?
14.20 - 14.40	Menno Hornman (EC-LNV): Flora en fauna van militaire oefenterreinen: Effecten van dynamiek op de biodiversiteit.
14.40 - 15.00	Rob Bugter (Alterra): Waar, waar niet en waarom? Gebruik van verspreidingsgegevens als ondersteuning van ruimtelijke analyses.
15.00 - 15.20	Theepauze
15.20 - 15.40	Ludy Verheggen (VZZ) en Ruud Foppen (Alterra): Actie (is noodzakelijk) voor de hazelmuis.
15.40 - 16.00	Albert Fopma (Vogelbescherming): De kerkuil op weg naar 2000! Resultaten biotoopproef kerkuil.
16.00	Sluiting door dagvoorzitter

VERENIGING ONDERZOEK FLORA EN FAUNA

De Vereniging Onderzoek Flora en Fauna is een samenwerkingsverband van PGO's (Particuliere Gegevensbeherende Organisaties – flora en fauna)

Vaatplanten: FLORON, Stichting Floristisch Onderzoek Nederland; *Paddestoelen:* NMV, Nederlandse Mycologische Vereniging; *Mossen en Korstmossen:* BLWG, Bryologische en Lichenologische Werkgroep van de KNNV; *Zoogdieren:* VZZ, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming; *Vogels:* SOVON, Vogelonderzoek Nederland; *Reptielen, amfibieën en vissen:* RAVON, Reptielen-, Amfibieën- en Vissenonderzoek Nederland; *Mariene organismen:* ANEMOON, Stichting Analyse, Educatie en Marien Oecologisch Onderzoek; *Ongewervelden:* EIS-NL, European Invertebrate Survey – Nederland; *Insecten, spinnen en duizendpoten:* NEV, Nederlandse Entomologische Vereniging; *Loopkevers:* Loopkeverstichting, Stichting Faunistisch Onderzoek Carabidae; *Nachtvinders en Kleine vlinders:* Stichting TINEA; *Vlinders en libellen:* De Vlinderstichting; *Veldbiologie algemeen:* KNNV, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

Erik van Nieukerken: 13 jaar inzet voor ongewervelden

Van 1986 tot en met 1998 was Erik van Nieukerken coördinator van het Centraal Bureau van EIS-Nederland. Toen Roy Kleukers zijn functie overnam, is Erik 'met stille trom' vertrokken. Dit was voor de huidige bureaumedewerkers reden om nog eens aandacht te geven aan zijn werkzaamheden in deze lange periode, waarin EIS belangrijke ontwikkelingen heeft doorgemaakt. Erik's betrokkenheid bij EIS dateert al van voor zijn coördinatorschap en duurt ook nu nog voort. Hoe is deze betrokkenheid ontstaan? Wat is er in zijn tijd allemaal gebeurd en hoe heeft Erik dit ervaren? En hoe ziet hij de toekomst van EIS-Nederland? Tijd voor een interview.

Het prille begin

De belangstelling van Erik voor systematische biologie en insecten gaat terug tot zijn tijd bij de NJN-afdelingen van Den Haag en Leiden. Deze belangstelling bracht hem ertoe om in Leiden biologie te gaan studeren, waar de universiteit de naam had veel aandacht aan systematiek te geven. Als student stortte Erik zich al snel op de systematiek, faunistiek en ecologie.

'Mijn doctoraalprogramma bestond uit twee onderdelen. Het eerste was systematisch-faunistisch onderzoek aan de Nederlandse waterroofkevers (Dytiscidae), dat uiteindelijk uitmondde in mijn bijdrage aan het waterkeverboek. Dat was bij Jan Krikken als docent, waarmee ik ook nog samen in hetzelfde studentenhuus heb gewoond. Mijn andere doctoraalonderzoek deed ik samen met Jan van Tol. Dat was een verspreidings-ecologisch onderzoek naar de macrofauna van de wateren in Meijndel.'

In 1970 was EIS-Internationaal opgericht, en Hans Turin was begonnen met het propageren van verspreidingsonderzoek in Nederland. Hij schreef hiervoor een handleiding en had contacten met programmeurs over software voor het opslaan en

bewerken van verspreidingsgegevens. Dit zou leiden tot de uitgave van de eerste loopkeveratlas in 1977. Ook Erik kreeg door zijn waterkeveronderzoek al snel te maken met verspreidingskaartjes.

'Zowel voor mij als voor Jan van Tol gold dat we ons voor dit werk interesseerden en ook begonnen met het opslaan van gegevens met UTM-coördinaten. We zijn toen gegevens gaan verzamelen van allerlei waterdieren, zoals kevers en wantsen. Dat was ongeveer in 1974. Iets later werden er gesprekken gevoerd met onder andere Hans Turin, Peter van Helsdingen en het toenmalige Rijksinstituut voor Natuurbeheer, die vonden dat er iets moest gebeuren op het gebied van verspreidingsonderzoek. Toen is Cas de Stoppelaar de mogelijkheden hiervoor gaan onderzoeken en hij heeft EIS-Nederland opgestart. In die tijd kwamen Jan en ik met hem in contact. Hij was zelf niet bijster geïnteresseerd om dit werk te blijven doen, dus zei hij tegen ons samen: 'Straks is mijn baantje afgelopen en is er geld voor een opvolger, en één van jullie kan dat wel worden.' Zo ging dat toen. Aangezien Jan bijna was afgestudeerd en ik nog het één en ander te doen had, lag het voor de hand dat Jan op dat aanbod inging.'

Jan van Tol werd in 1976 de eerste coördinator van EIS-Nederland. Hiervoor was – op aanvraag van Peter van Helsdingen – subsidie ontvangen van het Prins Bernhard-fonds. Erik was nauw betrokken bij het opstarten van EIS in deze beginjaren en was voor de waterkeverwerkgroep één van de eerste werkgroepscoördinatoren. Intussen kreeg hij een promotiebaan op de Vrije Universiteit in Amsterdam en werkte hij enkele jaren aan de systematiek van Nepticulidae. Dit werk bleek geen uitzicht te bieden op een vaste baan, dus toen het ernaar uit zag dat Jan van Tol conservator zou worden, pakte Erik zijn boeltje en verhuisde hij in 1985 weer naar Leiden. Jan volgde in maart 1986 Piet van Doesburg als conservator op en Erik solliciteerde met succes naar de functie van coördinator op het bureau van EIS.

'Het bureau was toen heel anders dan nu. In de tijd dat Jan er zat, zijn er twee belangrijke dingen veranderd. Naast het bureau EIS kwam er een stichting, met de bedoeling om inkomsten vast te kunnen houden en subsidies van de overheid te kunnen ontvangen. Dit was daarvoor niet mogelijk als onderdeel van het museum, dat toen nog een rijksinstelling was. Het tweede belangrijke punt was de verandering van de functie van tijdelijk naar vast, dankzij de structurele financiële steun aan EIS door het ministerie van WVC dat toen de baas was van het museum.'

De digitale revolutie

De moderne techniek is heel belangrijk voor het werk van EIS. Ook maken we dankbaar gebruik van de museumfaciliteiten en van verschillende subsidiepotjes. Vroeger was dit er allemaal echter nog niet.

'Toen ik kwam, was de ponskaart bijna afgeschaft. Eén van de eerste dingen die ik op mijn bordje kreeg toen ik hier kwam waren klussen met grote tapes van mainframe-computers. Hierop stond het bestand met loopkevergegevens van Hans Turin. Op het hele museum stonden nog maar één of twee kleine Apple-pc'tjes, waar je af en toe eventjes op terecht kon als je een afspraak had. Alleen EIS had een vrij krachtige compu-

Erik in zijn jeugdbondstijd (Foto W. Kuijper).

ter met een harde schijf van wel 10 megabyte. De vooruitgang op computergebied is heel belangrijk geweest voor EIS-Nederland, omdat nu alle gegevens makkelijk bij elkaar opgeslagen kunnen worden, zodat het bureau echt een centrale rol kan spelen.

Ook de hele infrastructuur van het museum was heel anders. Nu is het zo dat je voor allerlei dingen service kunt krijgen van het bedrijfsbureau en de postkamer, maar toen was dat er allemaal niet en moest je bijna alles zelf doen.'

Vlak voor de begintijd van Erik's coördinatorschap werd op initiatief van het ministerie van landbouw het Biologisch Informatie Centrum (BIC) opgericht. Dit centrum had als doel het coördineren van alle karteringsprojecten en centraal opslaan van de gegevens. Het centralistische en bureaucratische karakter van het BIC wekte echter al snel een grote onvrede bij de organisaties die met dergelijke projecten bezig waren. Deze besloten hun krachten te bundelen en zich samen de Particuliere Gegevensleverende Organisaties (later werd dit Gegevensbeherende) (PGO's) te noemen. Het ministerie had overigens ook besloten om via dit BIC geld beschikbaar te stellen voor deze organisaties. EIS-Nederland profiteerde hiervan toen er geld werd toegekend voor het sprinkhanenproject. Hiervoor is in 1990 Roy Kleukers in dienst gekomen, die het project vijf jaar coördineerde. In dezelfde tijd zijn met behulp van subsidie van het Prins Bernhard Fonds de werkzaamheden voor de aculeatenatlas opgestart. Hiervoor werden Theo Peeters en André van Loon aangesteld.

'Dat betekende dat het bureau in heel korte tijd was opgekrikt van één man tot vijf personen: André, Theo, Roy, Miep van Seeters voor technische ondersteuning en ik. Dat was een hele verbetering en het was op dat moment ook een heel gezellig clubje aan het worden. We sprongen wel uit ons vel in die twee hele kleine kamertjes boven de kantine, maar in 1992 hebben we in het gebouw aan de Garenmarkt een paar kamertjes kunnen krijgen voor EIS. En daar hebben we gezeten tot de verhuizing. Tot die tijd is het steeds een vrij grote en uiterst gezellige club gebleven, met een komen en gaan van tijdelijke medewerkers: Paul Beuk (naamlijst Diptera), Hans Moesbergen (project waterkevers), Arjan Stroo (diverse projecten), Menno Reemer (onderzoeksstage zweefvliegen), Marcel Wasscher (diverse libellenopdrachten). Miep is helaas al snel vrij ernstig ziek geworden. Toen hebben we wat tijdelijke vervangers gehad, tot we Marian Out konden aanstellen. In 1995 konden we nog iemand extra inhuren en dat is Wouter van Steenis geworden, op tijdelijke basis.'

Redactiewerk

Naast het sprinkhanen- en het aculeatenproject, waar EIS de coördinatie van voerde, werd door anderen in samenwerking met EIS gewerkt aan een boek over loopkevers en een boek over zoetwatermollusken. Binnen het museum gingen toen stemmen op om de Fauna van Nederland te doen herleven. Dit was een reeks gedegen, maar saaie systematische handwerkjes, waarvan het laatste deel in de jaren '50 verscheen. Uiteindelijk heeft dit idee geleid tot de boekenserie Nederlandse Fauna. In deze serie zijn tot nu toe de Nederlandse sprinkhanen en krekels, zoetwatermollusken en loopkevers aan bod gekomen. Op stapel staan onder andere de libellen, de wespen en mieren en de broedvogels. De serie wordt in samenwerking met het museum en de KNNV uitgegeven.

'We hebben toen dat idee opgezet en de sprinkhanen waren daar een prachtig proefproject voor, omdat we dat als auteurs in eigen hand hadden. We hebben eerst dat boek in elkaar gezet en toen zijn we bij elkaar gaan zitten voor overleg over de serie, onder andere met Frenk Driessen over de vormgeving. Het gevolg van ons vrij hoge ambitieniveau voor het boek, zowel voor de vorm als de inhoud, is wel dat dit nu als een soort zware last op de serie rust. Maar zo worden het tenminste mooie boeken.'

Redactiewerk vormde een belangrijk onderdeel van het werk dat Erik voor EIS deed.

'Ik heb in deze periode geleerd dat ik veel aardigheid heb in het maken van publicaties en dat ik dat ook redelijk goed kan. Ik denk dat ik mijn redactionele kwaliteiten met name in deze periode heb ontwikkeld. Behalve dat ik de serie Nederlandse Fauna, EIS-nieuwsbrief en de Nederlandse Faunistische Mededelingen gedaan heb, was ik tegelijkertijd redacteur van het Tijdschrift voor Entomologie. Ik heb ook een boek gemaakt over de Nepticulidae van Scandinavië, samen met Scandinavische auteurs, en ik heb me bemoeid met de redactie van het waterkeverboek en het boek Biodiversiteit in Nederland. Daar heb ik ook heel veel van geleerd.'

De laatste EIS-tijd

In de laatste jaren van Erik's coördinatorschap veranderde er veel in structuur van EIS-Nederland en in de aard van de werkzaamheden op het Centraal Bureau.

'Er was wel eens onenigheid over wie nu de gang van zaken bij EIS moesten bepalen. In eerste instantie was het vrij vanzelfsprekend hoe dat ging, maar op een gegeven moment kwamen daar discussies over. Toen hebben we ons afgevraagd hoe we de boel wat meer open kunnen gooien. Een initiatiefcommissie heeft toen onderzocht hoe EIS geherstructureerd kan worden. Daar heb ik toen als secretaris van opgetreden. We hebben een aantal goede vergaderingen gehad over de potenties van EIS en daar is in 1995 het eerste onafhankelijk bestuur uit voortgekomen. De voornaamste verandering was dat de stichting EIS voortaan niet meer direct gelieerd was aan het museum. Er kwamen toen mensen in het bestuur uit de wereld van de EIS-werkgroepen en verwante organisaties als de NEV en de malacologische vereniging. Toen hebben we een convenant gesloten tussen het nieuwe EIS-bestuur en het museum waarin staat wat de inspanning is van het museum voor het EIS-bureau en wat EIS teruglevert aan gegevens en wat het museum daarmee kan doen.

Het was een verandering waar ik het op zich helemaal mee eens was, maar waar ik het aan de andere kant ook wel moeilijk mee had. Daarvoor was ik min of meer een koning in een klein rijkje, en toen had ik ineens een bestuur boven mij dat ook wel eens met mij van mening verschilde.'

De laatste twee jaar van Erik bij EIS vormden een periode waarin de formele data van in- en uit dienst treden niet helemaal strookten met de praktijk. In 1997 had Roy Kleukers het coördinatorschap grotendeels overgenomen, maar formeel was Erik tot en met 1998 in functie. Op 1 januari 1999 ging Erik in werken als conservator entomologie, maar officieel kreeg hij deze functie pas in oktober. In die tijd kwam hij door het vele werk aan het boek De Nederlandse loopkevers nog

nauwelijks aan het conservatorwerk toe. Pas toen dat boek uit was, was Erik echt bij EIS weg.

'Ik had wel het gevoel dat ik het na 12, 13 jaar wel in de verschillende facetten gezien had en uitputtend had bekeken. Er werd ook een kant opgegaan waarbij men ook andere capaciteiten nodig had dan de mijne. Ik ben in eerste instantie toch vooral wetenschapper en redacteur en het organisatorische, meer natuurbeheergerichte werk had iets minder mijn interesse. Voor dat lobbywerk waren er ook vaak vergaderingen 's avonds, en dat kwam net in een periode dat ik met jonge kinderen thuis zat en dat was moeilijk verenigbaar.'

Hoogtepunten

Als Erik de periode terugblikkend overziet, wat zijn dan voor hem de hoogtepunten?

'Ik kijk toch wel met enige trots en erg veel plezier terug op de boekenserie die wij hebben kunnen starten. Dat is wel het grootste dat ik – samen met anderen – heb bereikt. Als je zo'n serie opzet en op een gegeven moment dat boek in handen houdt, dat goede reacties in de pers krijgt en als een razende verkoopt, dan is dat meer dan ik had kunnen verwachten. Ook het feit dat EIS tegenwoordig serieus genomen wordt, dat er opdrachten komen en dat het een partner is in allerlei

Erik van Nieukerken tijdens de presentatie van 'De Nederlandse Loopkevers' op 20 april 2000 (Foto NNM Naturalis).

besprekingen is een belangrijk punt. Ik ben hiervoor maar voor een heel klein deel verantwoordelijk, maar heb er wel mede een aanzet toe gegeven.'

De ontwikkeling van de Nederlandse Faunistische Mededelingen van saai A4-blaadje naar mooi gekleurd tijdschrift is ook iets waar ik mede de aanzet toe gegeven heb en dankzij Roy is het ook geworden wat ik oorspronkelijk voor ogen had.'

De toekomst van EIS

Wat zou Erik liever anders zien bij bureau EIS-Nederland?

'Wat ik mis is de wetenschappelijke context van het verzamelen van verspreidingsgegevens. Er wordt op een heel primaire manier gebruik van gemaakt door verspreidingskaarten en vliegtijdigrammen te maken, maar er wordt weinig op 'hoger' wetenschappelijk niveau mee gedaan. De analyse van verspreidingspatronen is naar mijn smaak een punt dat te wensen overlaat. EIS is een afdeling binnen een wetenschappelijke instelling, dus het zou eigenlijk wel een onderdeel van de taak moeten zijn. Over het algemeen – uitzonderingen daargelaten – hebben de werkgroepen niet de kennis om iets dergelijks te doen, dus moet dit vanuit het bureau gebeuren. Om een voorbeeld te noemen: met het Engelse computerprogramma Worldmap kun je op basis van karteringen evalueren waar de 'hotspots' van biodiversiteit zijn die voor bescherming in aanmerking komen.

Wat ik ook heel jammer vind is dat het eigenlijk min of meer mislukt is om Europese karteringsprojecten op te zetten, bijvoorbeeld voor de sprinkhanen. Gewoon alle nationale databanken aan elkaar plakken en kaartjes maken. Misschien is het internationale EIS-congres in 2001 wel een moment om dat voor te stellen. Biodiversiteit leeft en ik denk dat je daar best geld voor kunt krijgen via de juiste kanalen. Een bezwaar is wel dat EIS-internationaal maar een klein clubje is. Van dat 'European' in de naam van EIS is nog niet veel terechtgekomen.'

Heeft Erik nog wel eens slapeloze nachten over de toekomst van EIS?

'Nee, dat heb ik absoluut niet. Ik heb er een heel gerust gevoel over, moet ik zeggen. Ik ben ontzettend blij dat Roy mijn opvolger is geworden, ik had me niet beter kunnen wensen. Ik heb altijd heel prettig met hem samengewerkt en ik geloof niet dat ik ooit ruzie met hem heb gehad. Ik ben ook blij dat Vincent en Menno daar zitten en dat er geld voor is om ze in dienst te houden. Het is ook goed dat er weer een groot project draait: het Zweefvliegenproject. Al met al ben ik erg positief over de ontwikkelingen.'

Menno Reemer

Nederlandse Faunistische Mededelingen

Op het moment dat u deze nieuwsbrief ontvangt liggen NFM 12 en 13 bij de vormgever/drukker. Als alles meezit zijn beide delen gedrukt vóór de EIS-dag van 2 december.

Nummer 12 is het tweede gevarieerde nummer van 2000 (zie inhoudsopgave). Hierin staat onder meer een dik artikel over de mollusken van brakwatergebieden. In dit karakteristieke Nederlandse biotoop heersen extreme omstandigheden en er komt dan ook een bijzondere fauna voor. Verder een overzicht van de informatie over een aansprekend dier, de medicinale bloedzuiger en een artikel over het weinig bekende dansvliegengeslacht *Hilara*. Maar liefst 13 nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna worden gemeld, wat het totaal op 57 brengt. Misschien nog wel opzienbarender: zes soorten (>10%) zijn beschreven op basis van exemplaren (holo- of paratypen) die gevangen zijn in Nederland.

Nummer 13 is een speciale uitgave: de atlas van de Nederlandse watermijten, met verspreidingskaarten van alle 237 soorten en veel ecologische informatie. Deze uitgave werd gesubsidieerd door STOWA en het Schure-Beijerinck-Popping Fonds.

Voor de auteurs van artikelen van NFM

De deadline voor kopij voor nummer 14, het volgende gevarieerde nummer, is 1 februari 2001. Bij het vaststellen van de inhoud van een nummer speelt de volgorde van binnenkomst van de manuscripten een belangrijke rol. Ook voor de redactie is het handig om de artikelen gespreid te kunnen bewerken. Daarom wordt u verzocht artikelen zo snel mogelijk op te sturen. In 2000 hadden we een overschot aan artikelen, zodat sommige stukken niet direct konden worden geplaatst, ook al waren ze voor de deadline aangeleverd.

Inhoud NFM 12

Artikelen

- R.P.W.H. Felix & G. van der Velde. Voelt de medicinale bloedzuiger *Hirudo medicinalis* zich wel zo lekker in Nederland (Hirudinea)?
- Th. Heijerman & C.J.M. Alders. *Smicronyx smreczynskii*, een nieuwe snuitkever voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Curculionidae).
- F.M.H. Willemse. De uitbreiding van het zuidelijk spitskopje *Conocephalus discolor* in Zuid-Limburg (Orthoptera: Tettigoniidae).
- J.J.C.W. van Delft, A. van der Berg & R. Haveman. Nieuwe vindplaatsen van de zadelsprinkhaan *Ephippiger ephippiger* op de noordelijke Veluwe (Orthoptera: Tettigoniidae).
- W.J. Kuijper. De weekdieren van de Nederlandse brakwatergebieden (Mollusca).
- V.S. van der Goot, B. van Aartsen & M. Chvála. The Dutch species of the dance fly genus *Hilara* (Diptera: Empididae).
- J.T. Smit & B. van Aartsen. *Olbiosyrphus laetus*, een nieuwe zweefvlieg voor de Nederlandse fauna (Diptera: Syrphidae).

Waarnemingen en mededelingen

- M. Reemer, B. van Aartsen, W. Renema, J.T. Smit & W. van Steenis. Bijzondere vondsten van zweefvliegen in Nederland (Diptera: Syrphidae).

Inhoud NFM 13

H. Smit & H. van der Hammen. Atlas van de Nederlandse watermijten (Acari: Hydrachnidia).

Roy Kleukers

Voorlopige atlassen

Momenteel wordt hard gewerkt aan de voorlopige atlas van de waterwantsen (zie nieuwsbrief nr. 30). Het bestand is inmiddels afgesloten en de meeste teksten zijn klaar. Naar verwachting zal het boekje in januari 2000 gedrukt worden.

Voor volgend jaar is afgesproken om een voorlopige atlas van een aantal groepen bodemfauna te gaan samenstellen: pissebedden, duizendpoten en miljoenpoten. Hierover zullen in de komende tijd nadere afspraken gemaakt worden.

Vincent Kalkman

Van het bestuur

Bestuur EIS-NL Jaarverslag 2000

Activiteiten 2000

Het in 1999 gestarte Zweefvliegenproject is voortgezet met steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds, enkele provincies, Natuurmonumenten, Uyttenboogaart-Eliassen Stichting en het Wereld Natuur Fonds. Op het bureau ondersteunen Menno Reemer en John Smit het zweefvliegenproject met het opnemen van museummateriaal en organisatorische werkzaamheden. Door hun inzet kunnen ook de grote collecties in redelijke tijd gedaan worden. Inmiddels is ook het project 'Naamlijst Nederlandse Diptera' gestart door Paul Beuk. In samenwerking met de VU werd een internationaal symposium over bodemfauna georganiseerd, dat door de aanwezigen als een groot succes is ervaren.

Een belangrijke gebeurtenis in 2000 is de uitgave van De Loopkevers van Nederland in de boekenserie Nederlandse Fauna. Via een indrukwekkend boek is voorkomen en oecologie van de Nederlandse loopkevers beschreven door Hans Turin. In voorbereiding zijn de delen over libellen en wespen & mieren. Ook in voorbereiding is de voorlopige atlas 'wateren oppervlaktewantsen', een atlas die met steun van STOWA uitgegeven zal worden. Het tijdschrift Nederlandse Faunistische Mededelingen is in drie afleveringen uitgekomen. Met de werkgroepen is contact gehouden via de nieuwsbrief, twee mailings aan de werkgroepscoördinatoren en talloze persoonlijke contacten.

Vorbereidingen voor 2001 betreffen vooral het Internationale EIS-Symposium 2001 (in samenwerking met NNM-Naturalis) en de verdere uitvoering van het project Naamlijst Nederlandse Diptera. De voorbereidingen vorderen gestaag. Het symposium is nu definitief vastgesteld van 2 tot 5 september 2001. Er wordt een uitgebreid programma samengesteld met gastsprekers uit binnen- en buitenland. Er zal gelegenheid zijn om kleinere verhalen aan te melden. De laatste dag wordt voor excursies gebruikt naar typisch Hollandse landschappen. Contactpersonen zijn Roy Kleukers, Ton de Winter en Peter van Helsdingen. Het project 'Nederlandse Naamlijst Diptera' wordt uitgevoerd in samenwerking met het Zoölogisch Museum Amsterdam.

De activiteiten met betrekking tot een nieuwe handleiding voor

medewerkers, het opzetten van een EIS-website en het Zoologisch basisregister moeten nog goed van de grond komen. De handleiding en website waren al naar 2000 doorgeschoven, maar blijkbaar moeten doel en termijn beter gedefinieerd worden. Het Zoologisch Basisregister wordt uitgevoerd in samenwerking met NNM-Naturalis. Met het NNM-Naturalis zullen we de voortgang bespreken.

Bestuur

Eind 2000 is ook het moment dat het bestuur van EIS-NL uitgebreid is. Via een oproep in de nieuwsbrief en gericht zoeken hebben we Gerard Jagers bereid gevonden het bestuur te versterken. Gerard werkt in het team Functionele Biodiversiteit op Alterra. Veel tijd heeft het bestuur gestoken in financieel beleid, vooral gericht op de Nederlandse Faunistische Mededelingen en de aanstellingen van de EIS-medewerkers. Daarnaast heeft het bestuur richting gegeven aan het inhoudelijke beleid.

EIS-NL gaat 'commercieel'!

Een aantal keer hebben we opgevangen dat het EIS 'commercieel gaat', waarbij bedoeld wordt op het feit dat we voor een aantal zaken geld vragen. We hebben niet de illusie snel rijk te worden. De hoofdvraag is waarom EIS eigenlijk geld zou vragen. Daar zijn drie redenen voor, met als belangrijkste dat EIS geen basissubsidies kent ter ondersteuning van het werk. De steun van het NNM-Naturalis bestaat uit onderdak en het gebruik dat we kunnen maken van de capaciteit van hun medewerkers. Er is dus geld nodig voor de aanstelling van Menno Reemer en Vincent Kalkman op het bureau en om bureaukosten te betalen. Menno en Vincent ondersteunen Roy Kleukers en André van Loon bij het uitvoeren van EIS-taken en hun steun blijkt zaken mogelijk te maken die anders niet kunnen, zoals de uitgave van de voorlopige atlanten.

Een tweede vraag is waarvoor we geld vragen. Er zijn een tweetal zaken waar we geld voor vragen: betaalde opdrachten en vergoeding uitrail. Ten eerste voor het uitvoeren van opdrachten voor derden, zoals Natuurmonumenten, het Natuurplanbureau of de STOWA. Op deze wijze zijn we in staat om iemand te betalen die op basis van de gegevens op het EIS natuurbeschermingsadviezen kan geven. Ten tweede wordt geld gevraagd bij uitrailovereenkomsten. Via een uitrailovereenkomst kunnen gegevens tussen EIS en een gegevensleverancier uitgeruild worden. In het verleden is deze dienst gratis verricht, maar de tijd die het groeiend aantal verzoeken kostte bleek niet meer op te brengen. We wentelen nu de tijd voor het beschikbaar maken van de gegevens af op de aanvragers, zoals provincies en adviesbureaus. Het gaat om een klein bedrag (400-800 gulden) voor de tijd die het kost om de gegevens voor uitrail geschikt te maken.

Voor de vrijwilligers die de gegevens leveren is het de vraag hoe we aan de gegevens komen waar geld voor gevraagd kan worden. Laten we direct duidelijk maken dat we dit niet zonder toestemming van de werkgroepen doen. Gegevens die op het EIS bewaard worden worden niet automatisch ingezet. De gegevens die we gebruiken zijn of direct eigendom van EIS (zoals sprinkhanen) of er zijn met werkgroepen afspraken gemaakt over het gebruik van de gegevens (zoals aculeaten, libellen, zweefvliegen). We zouden graag van alle gegevens op

het EIS gebruik maken om een vuist te kunnen maken richting natuurbeheer en -bescherming: er moeten veel meer groepen ongewervelden meetellen. Nu richt de natuurbescherming zich nog op 'groen en veren' (planten en vogels) en komt de rest er bekaaid af. We kunnen daar alleen verandering in brengen door gegevens beschikbaar te stellen.

Vrijwilligers

Veel werk op het gebied van gegevensverzameling en -beheer gebeurt binnen het EIS door vrijwilligers: de coördinatoren en medewerkers van de werkgroepen. Als EIS proberen we hen te ondersteunen in de werkzaamheden. Ondersteuning vindt soms basaal plaats in de vorm van gegevensinvoer. Maar met het uitbrengen van voorlopige atlanten en het tijdschrift Nederlandse Faunistische Mededelingen proberen we vooral publicatiemedia voor de resultaten te scheppen. De voorlopige atlanten kunnen vooral als ondersteuning van verdere gegevensverzameling dienen. In dit kader hebben we ook het programma DMAP onder de aandacht gebracht, dat kaarten over de hele wereld plot. Door aankoop van meerdere exemplaren hebben we een leuke korting kunnen bedingen.

Als EIS hopen we ook een meerwaarde te vinden via het inbrengen van gegevens en kennis over ongewervelden in natuurbeheer en -bescherming. Daartoe participeren we in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna, waar we in 2000 in het bestuur zijn toetreden: Peter van Helsdingen zal de komende periode het secretariaat van de VOFF voeren. Tevens proberen we onze eigen wegen te bewandelen. Zo is voor Natuurmonumenten onderzoek verricht naar de bijen in hun terreinen. Dit maakt Natuurmonumenten bewust van de waarde van hun terreinen voor bijen. Ook in het boek 'Het milieu van de natuur' wordt aan deze bijeninventarisatie aandacht gegeven, vooral omdat blijkt dat bijen sterk bedreigd worden.

Het blijft voor ons de vraag waar de werkgroepen het meeste belang aan hechten in EIS verband. Alhoewel een groot deel van het bestuur zelf werkgroepscoördinator is wil dat niet zeggen dat we perfect voelen wat nodig is. We zouden het zeer waarderen als suggesties en opmerkingen aan het bestuur doorgegeven kunnen worden. Het ochtenddeel van de EIS-dag (2 december a.s.) is daarvoor een uitstekende gelegenheid, maar het is natuurlijk altijd mogelijk om bestuursleden of bureaumedewerkers direct te benaderen.

Bureau EIS-NL

Het bureau EIS-NL heeft de stichting weer met raad en daad ondersteund. Wederom kijken we terug op een jaar vol prettige samenwerking, waarin Roy Kleukers, André van Loon (beiden NNM-Naturalis), Vincent Kalkman, Menno Reemer (EIS medewerkers, Menno ook Zweefvliegenproject) en John Smit (Zweefvliegenproject) hun beste beentje voor hebben gezet. Zij houden EIS-NL draaiende. Het bestuur wil hen danken voor de getoonde inzet. Ook willen we het NNM Naturalis, met name Jan Krikken en Ton de Winter, bedanken voor de prettige samenwerking.

Mark van Veen (voorzitter)

Ministeries jagen op Duitse kakkerlak

De ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken worden geteisterd door ongedierte. De beestjes razen al maanden door de met elkaar verbonden gebouwen en de bestrijdingsdienst krijgt nauwelijks vat op hen. Volgens een vertrouwelijke, interie e-mail op Justitie gaat het om 'Duitse kakkerlakken'.

In de werkkamer van minister De Vries van Binnenlandse Zaken zijn dode muizen aangetroffen en er krioelen kakkerlakken in het gebouw. En niet op één plek, maar overal. De ambtenaren zaten lang niet de handen in het haar, maar denken nu een oplossing te hebben gevonden. Besloten is tot 'een projectmatige aanpak', wat volgens

goed ambtelijk gebruik leidt tot 'gebruikmaken van externe expertise'.

Eerst werd door de firma Rentokil de bouwput van de tramtunnel als 'boosdoener' aangewezen. Die zou vochtig zijn door het vele lekken, en daar houden kakkerlakken niet van. Massaal zouden ze, samen met de muizen, de weg zijn overgestoken naar de droge en veilige ministeries.

Aan die theorie wordt weinig waarde meer gehecht. 'Alles wat er in Den Haag misgaat, is de schuld van de tramtunnel', meesmuilt een ambtenaar. De echte oorzaak, heeft de net ingehuurd Stichting Kennis- & Adviescentrum Dierplagen bevestigd, is de verbouwing

van de kantine, die beide ministeries verbindt. De beestjes, kortom, zitten al maanden te snoepen van kroketten en boterhamworst. Volgens de e-mail zoeken de kakkerlakken door de verbouwing elders naar plekken waar 'rust' is. Aha! De stichting begon het langzaam te dagen waarom de ministeries zo populair zijn bij de diertjes.

Donderdag worden er *lijmvalletjes* geplaatst. 'Ze zijn herkenbaar aan de vorm van een plat en gesloten huisje met rode dakpannen. Het is van belang de kakkerlakken te allen tijde in hun huisje te laten. Dit is noodzakelijk voor de inventarisatie.' Nadat de dieren zijn geteld komt er een bestrijdingsplan.

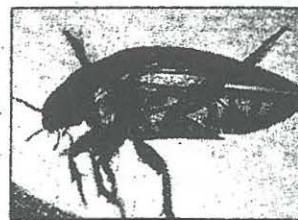

FOTO ABC

De mail, gestuurd aan alle hoofden van afdelingen, sluit af met een welgemeend advies. Laat geen etensresten staan, hang geen vochtige sportkleding op en wijs je collega's op fout gedrag. En: 'Om onrust te voorkomen, is er voor gekozen geen algemeen bericht aan de bewoners van de panden te sturen.'

Jan 't Hart

Bron: De Volkskrant, 26 oktober 2000

Schorpioenen op Veluwe ontdekt

Van een onzer verslaggevers

NUNSPEET, dinsdag
Op de zandverstuiving bij Hulshorst, in de buurt van Nunspeet, zijn giftige schorpioenen gesignaleerd. Beten van deze dieren zijn zeer gevaarlijk voor kinderen, ouderen en lichamelijk zwakkeren.

De schorpioenen werden vorige week opgemerkt door Anneke Hillegheheken, die met man en kind op de zandverstuiving aan het wandelen was. „We zagen allerlei vreemde sporen, die we niet konden plaatsen. Toen mijn man een bierflesje optilde, zat daar een schorpioen onder.”

• De ontdekte schorpioenen zijn nu 4 centimeter lang, maar kunnen tot 10 cm worden.

Ze vermoedt dat er heel wat van de giftige beestjes rondlopen, „want het barstte van de sporen, dus het moeten er tientallen zo niet honderden zijn.” Anneke had de tegenwoordigheid van geest om een foto te maken, waarmee ze naar Staatsbosbeheer ging.

Staatsbosbeheer heeft geen idee waar de beestjes vandaan komen. Vermoed wordt dat ze uitgezet zijn door mensen wiens terrarium - een soort aquarium voor insecten - te vol werd. De schorpioenen kunnen tot tien centimeter lang worden en kunnen met een beet heftige pijn, zwellingen en vlekken veroorzaken. Ze vallen normaal gesproken geen mensen aan, tenzij ze worden uitgelokt. De populairre zandverstuiving is overi-

gens eigendom van Natuurmonumenten, die niet voor commentaar bereikbaar was.

Insecten & pers

Journalisten zijn geen insectenkenners. Dit kun je concluderen uit de hierbij afgebeelde krantenartikelen. De Volkskrant plaatste een foto van een geelgerande waterkever bij een artikel over kakkerlakken. De Telegraaf maakte het nog bonter door op 8 augustus (komkommertijd!) een fors artikel op de voorpagina te plaatsen over schorpioenen op de Veluwe. Het is een sensationeel bericht, waar je als neutrale lezer uit zou kunnen concluderen dat het Hulshorsterzand een levensgevaarlijk gebied is. De dag van de publicatie belde Miriam Kleine Koerkamp van Natuurmonumenten naar EIS met de vraag of wij hier iets van wisten. Wij konden haar geruststellen. Het gaat om de zandoorworm, een forse wittige oorworm die voorkomt op zandverstuivingen en ook al bekend is van het Hulshorsterzand. Mogelijk dat de schorpioenenachtige dreigehouding, zoals ook op de foto te zien is, bijgedragen heeft aan de verwarring. Natuurmonumenten heeft, met behulp van informatie die we aan hen hadden toegestuurd, de vragen van talrijke journalisten kunnen beantwoorden.

Het is natuurlijk niet verwonderlijk dat journalisten zelf geen gedegen kennis van insecten in huis hebben, maar je zou wel verwachten dat ze de weg weten naar instellingen die die kennis wel in huis hebben, zoals de landelijke musea in Leiden en Amsterdam en PGO's als EIS-Nederland en de Nederlandse Entomologische Vereniging.

Roy Kleukers

Bijeenkomsten

Internationaal EIS-symposium 2001

Zoals eerder aangekondigd zal het internationaal symposium volgend jaar in Leiden plaatsvinden, van 2 tot en met 5 december. U kunt zich opgeven door het bij deze nieuwsbrief gevoegde formulier in te vullen. Het centrale thema is 'Recent changes in ranges of invertebrates', maar ook voor lezingen en posters over andere faunistische onderwerpen zijn mogelijk. Personen die een handje willen helpen bij de organisatie kunnen zich aanmelden bij ondergetekende.

Roy Kleukers

Bron: De Telegraaf, 8 augustus 2000

Themadag 'Insecten in de duinen'

Zoals in een eerdere nieuwsbrief aangekondigd bereidt EIS-Nederland samen met Stichting Duinbehoud een themadag voor over insecten (en andere ongewervelde dieren) in de duinen. Er zijn nu ieder geval genoeg financiën gevonden om van start te gaan met de voorbereidingen. Er wordt momenteel een nieuwe planning gemaakt en naar verwachting zal de dag niet in het voorjaar maar in het najaar van 2001 plaats gaan vinden. Er is een grote hoeveelheid informatie over de duin-entomofauna beschikbaar, maar deze is nog versnipperd over de diverse specialisten. Het ligt in de bedoeling om de werkgroepscoördinatoren en andere specialisten middels een enquête te benaderen om de gegevens te bundelen. De resultaten zullen in een speciaal nummer van Duin worden gepresenteerd.

Vincent Kalkman

Excursies

Excursie spinnenwerkgroep Nederland (SPINED)

Piet Tutelaers heeft het initiatief genomen om op zaterdag 12 mei 2001 een excursie te organiseren naar Cranendonck. De datum is nog voorlopig, want er worden ook wat sprekers gevraagd voor het geval het slecht weer is, en die moeten nog melden of zij op die datum vrij zijn. Cranendonck is bekend om het onderzoek naar de effecten van begrazing op de fauna. Bram Mabelis van Alterra is gevraagd daar iets over te vertellen. Ook de Belgen zullen worden uitgenodigd, zodat het weer een ouderwetse Nederlands-Belgische excursie kan worden. Van het excursieprogramma is een webpagina gemaakt (<http://euridice.tuc.nl/~ptutelaer/IWG/excursie>) (NB: ~ teken niet vergeten!), waar men zich ook voor de dag kan opgeven. Wie geen on-line mogelijkheden heeft kan zich ook op de gebruikelijke manier opgeven per brief aan Piet Tutelaers, Lambertushof 52, 5667 SG Geldrop, of per telefoon (040-2854670).

Peter van Helsdingen

Oproepen

De veenmol op Texel

In de Texelse Courant van mei 1999 verscheen een melding van een vondst van een veenmol aan de Hallerweg. Naar aanleiding van een oproep op Radio Texel van 27 augustus kwam nog een melding binnen: deze opvallende krekelloort blijkt al jaren voor te komen langs de bosrand in de buurt van Restaurant Bos en Duin.

De waarnemingen van Texel zijn opmerkelijk. In de atlas van de Nederlandse sprinkhanen en krekels (verschenen in 1997) is uit het hele gebied ten noorden van het Noordzeekanaal namelijk geen enkele waarneming opgenomen. Navraag bij EIS-Nederland, die de gegevens in de genoemde atlas beheren, leerde dat het inderdaad volkomen onbekend was dat dit insect op Texel voorkomt.

De veenmol wordt wel eens met tuinaarde versleept. De vraag is of dat hier ook ooit is gebeurd. Voorlopig lijkt het om een 'wilde', zeer geïsoleerde populatie te gaan. Veenmollen kunnen vliegen, maar van Amstelveen (de dichtstbijzijnde veenmollenpopulatie) helemaal naar Texel is wel erg ver.

Inmiddels zijn er via een oproep in de Texelse Courant diverse

waarnemingen opgestuurd, de oudste uit 1900! Om er achter te komen hoe veel en vooral ook hoe lang veenmollen op Texel voorkomen hebben we uw hulp nodig. Wij vragen daarom om ieder die waarnemingen heeft van veenmollen deze aan ons door te geven. Vooral ook oude waarnemingen zijn van harte welkom. Vermeld a.u.b. de exacte locatie, datum (data) en aantal, en graag uw naam. Indien u weet of er tuinaarde is versleept (waarin misschien de veenmollen hebben gezeten) dit graag vermelden.

Met de gegevens zal deze winter een artikel in een landelijk tijdschrift worden gepubliceerd, zodat het bijzondere voorkomen van de veenmol op Texel de verdiende aandacht krijgt. Ook waarnemingen van de overige Waddeneilanden en boven het Noordzeekanaal zijn welkom.

David Tempelman
dtempelman@aquasense.nl

Fauna Europaea: de meest belangrijke vooruitgang in het indexeren van biodiversiteit sinds Linnaeus

Het *Fauna Europaea* Project zal een database samenstellen van alle Europese land- en zoetwater dieren. Vooraanstaande experts in de taxonomie zullen data aanleveren met betrekking tot de wetenschappelijke- en lokale namen van alle soorten en hun verspreiding in Europa, voor zover bekend. Daarmee komt er voor het eerst een Europese standaard in de naamgeving van diersoorten beschikbaar.

De Universiteit van Amsterdam zal dit project, dat door de Europese Commissie gefinancierd is, coördineren in samenwerking met de Universiteit van Kopenhagen en het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Parijs. Het project is op 1 maart 2000 van start gegaan en zal vier jaar duren.

Als de *Fauna Europaea* database gereed is, zal deze relevante informatie bevatten voor: milieudeskundigen; beleidsmakers; juristen; adviesbureaus voor water-, lucht- en bodemanagement; douane en politie; CBS; organisaties voor landbouw, bosbouw en visserij; (eco)toerisme; medici en ziektekundige diensten; wetenschappers; uitgevers; natuurliefhebbers en het onderwijs.

Onlangs is in Padua (Italië) de eerste General (kick-off) Meeting gehouden, waar details van het project werden gepresenteerd en besproken. Thans zijn 33 Europese instituten en meer dan 200 systematici begonnen met het bijeenbrengen van taxonomische kennis, waar Linnaeus in de 18e eeuw ooit mee begonnen is. In de database zal taxonomische informatie worden aangevuld met gegevens over de protectie- en plaag status van soorten. Hyperlinks zullen verbindingen leggen met andere bronnen van informatie zoals ecologie en genetica.

De Community Biodiversity Strategy van de Europese Commissie stelt dat er op alle niveau's 'gaps' bestaan in onze kennis van Europese soorten. Taxonomische informatie is hierbij van primair belang, maar deze is verspreid en moeilijk toegankelijk. Het initiatief voor de *Fauna Europaea* database is genomen om een overzicht te verkrijgen van de huidige kennis van diersoorten, om leemtes in kennis aan te duiden en om een verbinding naar toekomstig wetenschappelijk onderzoek tot stand te brengen.

Dr Yde S.D.M. de Jong
Tel.: 020 5257191
Fax: 020 5255402
yjong@bio.uva.nl
<http://www.faunaeur.org>